גמ' מקום מיגא. שיהא מן האנשים בעיני הנשים ליגעא להם: **יסגא.** יועיל להמיתו: **דלמפרעי לה מקום דינר.** נשתכרה בו עיסה בעבורי הדינר שאם לא היה הדינר היתה עוטנת עוד עיסה בכסף: **ומאי "מי שנשבע בשמים שנשבע באמת".** דהא שונגת היא ומפני שנעשה שבועה מרובה נמנעו מלהשביעה: **אמרי לה מיפרעי מיפרעי.** בדבר מועט ובסברה שאין פרעון לה שבשכר טורחה מוטלתו: **תון לב"ד משביעין אותם.** שבועת הדיינין של תורה היא ולקח ס"ת בידיה לו תפילין ומשביע לה בשם לו בכיעוי כדאשכחן באברהם שים נא ידך וגו' ואשביעך בה' (בראשית כד) ועונשה מרובה, ותון לב"ד = שבועה דרבנן בלקלת תרוד ולא נקיים מידי ואין עונשה כל כך: **לא מגבי לחובה.** משום דנמנעו מלהשביעה ואם איתא לישבעה תון לבית דין ולגבייה לחובתה: **וליתדרש.** דתמן עדדת ליתומים כל מה שירצו: **קילי נדרי.** קלים הם נדרים בעיניהם לעבור עליהם הלכך לא סמכינן אנדרה לגבייה: **בקופלא.** הוא לא וקפלה ונשבעה הרי נשבעה וגובה: **אין לה מזונות.** מעתה דגלית דעתה דבעי לאיתסוריי ואיהו לא אמרי בהדה אלא "כל ימי מיגר ארמלותיך בביתי" שיש אלמנה בשביל כתובתי: **ספכו לכורסי שבלוס.** הפכו כסאו וחקפוהו כדי שתתקיים הקללה בכך פ"ת הפכו לכורסייה תשבל גדולתו: **בני פרי דיינים לי.** כלל דלא מגבי לחובה בשמעתא לא שנו אלא בבית דין אבל חוץ לב"ד נמי אין משביעין אותה רב למעמיה דרב לא מגבי כתובה לארמלתא ולא אדרה ולא ויגבייה: **בשני דרב קילי נדרי.** **והא** דאתאי לקמיה דרב הונא, אמר לה מה אעביד ליך דרב לא מגבי כתובה לארמלתא, אמרה ליה "מידי הוא טעמא אלא דלמא נקיטנא מידי מכתובתי, ח"ה" צבאות אם נדניתי מכתובתי כלום" אמר רב הונא "מודה רב בקופצת" **והא** דאתאי לקמיה דרבה בר רב הונא אמר לה מאי אעביד ליך דרב לא מגבי כתובה לארמלתא ואבא מרי לא מגבי כתובה לארמלתא? אמרה ליה "הב לי מזוני, אמר לה מזוני נמי לית ליך דאמר רב יהודה אמר שמואל "התובעת כתובתה בב"ד אין לה מזונות" אמרה ליה אפבוה לכורסיה בבי תרי עבדא ליהפכוה לכורסיה שבלוס; אמר ליה רב יהודה לרב ירמיה בר אדדה בב"ד ואשבעה חוץ לב"ד ולית קלא ליפול (ו) באודני שנו אלא אלמנה אבל גרושה משביעין אותה, וגרושה דאדרה לא והא שלחו כתם "איך פלוניתא בת פלוני קבילת ניטא מן ידא דאחא בר הזיא דמתקרי איה מרי ונדרת ואסרת פירות שבעולם עלה דלא קבילת מכתובתה אלא גלופקרא אחד וספר תהלים אחד וספר איוב וממשלות בלואים ושמנים

*משום חינא אקילו רבנן גבה, קא משמע לן: נמנעו מלהשביעה: מ"ט אלימא משום דרב כהנא דאמר רב כהנא ואמרי לה אמר רב יהודה אמר רב מעשה באדם אחד בשני בצורת שהפקיד דינר זהב אצל אלמנה והניחתו בכד של קמח ואפאתו בפת ונתנתו לעני, לימים בא בעל הדינר ואמר לה "הבי לי דינרי", אמרה ליה "הנה סם המות באחד מבניה של אותה אשה אם נהניתי מדינרך כלום", אמרו - לא היו ימים מועטין עד שמת אחד מבניה, וכששמעו חכמים בדבר אמרו: "מה מי שנשבע באמת, כך, הנשבע על שקר על אחת כמה וכמה", מאי טעמא אינשנה? דאישתרשי לה מקום דינר, ומאי "מי שנשבע באמת"? כמי שנשבע באמת; אי משום האי מאי איריא אלמנה אפילו גרושה נמי, אלמנה א"ר זירא אמר שמואל "לא שנו אלא "אלמנה" אבל גרושה משביעין אותה "אלמנה" שאני דבהתיא הנאה "דקא טרחה קמי דיתמי ארמלותא" היתרא, אמר רב יהודה אמר ר' ירמיה בר אבא - רב ושמואל דאמרי תרוייהו "לא שנו אלא בב"ד חוץ לבית דין משביעין אותה, אינו והא רב לא מגבי כתובה לארמלתא - קשיא, בסורא מתנו הכי בנהרדעא מתנו הכי אמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו אלא בבית דין אבל חוץ לב"ד נמי אין משביעין אותה רב אפי' חוץ לב"ד נמי אין משביעין אותה רב למעמיה דרב לא מגבי כתובה לארמלתא ולא אדרה ולא ויגבייה: בשני דרב קילי נדרי. **והא** דאתאי לקמיה דרב הונא, אמר לה מה אעביד ליך דרב לא מגבי כתובה לארמלתא, אמרה ליה "מידי הוא טעמא אלא דלמא נקיטנא מידי מכתובתי, ח"ה" צבאות אם נדניתי מכתובתי כלום" אמר רב הונא "מודה רב בקופצת" **והא** דאתאי לקמיה דרבה בר רב הונא אמר לה מאי אעביד ליך דרב לא מגבי כתובה לארמלתא ואבא מרי לא מגבי כתובה לארמלתא? אמרה ליה "הב לי מזוני, אמר לה מזוני נמי לית ליך דאמר רב יהודה אמר שמואל "התובעת כתובתה בב"ד אין לה מזונות" אמרה ליה אפבוה לכורסיה בבי תרי עבדא ליהפכוה לכורסיה שבלוס; אמר ליה רב יהודה לרב ירמיה בר אדדה בב"ד ואשבעה חוץ לב"ד ולית קלא ליפול (ו) באודני שנו אלא אלמנה אבל גרושה משביעין אותה, וגרושה דאדרה לא והא שלחו כתם "איך פלוניתא בת פלוני קבילת ניטא מן ידא דאחא בר הזיא דמתקרי איה מרי ונדרת ואסרת פירות שבעולם עלה דלא קבילת מכתובתה אלא גלופקרא אחד וספר תהלים אחד וספר איוב וממשלות בלואים ושמנים

לא היו ימים מועטים. ולא"ת ומאי טעמא לא אמרינן כפ"ג דשבועות (דף כו.) האדם בשבועה פרע לאחרים כדרב כהנא ורב אסי דאמר משמיה דרב כהנא אמר רב מעשה באדם אחד בשני בצורת שהפקיד דינר זהב אצל אלמנה והניחתו בכד של קמח ואפאתו בפת ונתנתו לעני, לימים בא בעל הדינר ואמר לה "הבי לי דינרי", אמרה ליה "הנה סם המות באחד מבניה של אותה אשה אם נהניתי מדינרך כלום", אמרו - לא היו ימים מועטין עד שמת אחד מבניה, וכששמעו חכמים בדבר אמרו: "מה מי שנשבע באמת, כך, הנשבע על שקר על אחת כמה וכמה", מאי טעמא לא אמרינן כפ"ג דשבועות (דף כו.) מייתי דרב כהנא ורב אסי דאמרי דמשום שגגות דתניא בגמרא כשם שגגות מותרות כך שבועות שגגות מותרות ומפ' שבועות שגגות כדרב כהנא ורב אסי דאמרי דמותרות ואפי' שוגג ליכא ולא דמי לנמצא לבטל לא המלוה דליכא שוגג שבועה שוא דהתם מיבעי לן ב' קרקעי אחד למיפטר שוגג מקרקע ואחד למיפטר מזיד ממלקות וכשפטר שוגג לגמרי פטרו מעוגש ומקרקע וה"ה גבי האדם בשבועה פרע לאחרים דפטור לגמרי וי"ל דהכא גבי פקדון הוה לה להזהר יותר לשמרו היטב והוה לה לאסוקי אדעתא שחבא לידי שבועה: **דמוריא** היתרא. ולכך נמנעו מלהשביעה שבועה מרובה אלא בהדלה דלא חמיר טולי אלא והשתא בזמן הזה תקנו לקבל חרם במקום שבועה אלא יהא העוגש גדול כל כך: **לא** שנו אלא בב"ד. פי' בקונטרס דתמירא מקום דהוא בתקנוני תפלה ואיכא עוגש טפי והא דאמר בהכותב (כתובות דף פח.) לי פקח הוא מיימי לה לידי שבועה לחוייבא לא כמו שפי' בקונטו' (שם) דנפקא מינה בין דחוייבא לדרבנן לענין תקנוני תפלה דאפי' שבועה דרבנן הוא בתקנוני תפלה כדפי' בקונטו' בענינו כאן אלא יש לחלק בין דחוייבא לדרבנן לדרבנן דשבועה דאורייתא הוא בכבוי גרוש דעוד ברים שבועה הדיינים (שבועות דף מח.) מפרש חילוק בין דאורייתא לדרבנן (ובהגהת פירקא מפרש מאי אמר בין שבועה דאורייתא לדרבנן (ג) והתם לא מידכר חילוק דבכבוי ולתקנוני תפלה):

ונודרת ואסרת פירות שבעולם עליה אלא קיבלה מכתובתה כו'. ל"ג כל פירות דאע"ג דנדר חייל אף על דבר שאינו יכול לקיים כדאמר בפרק שני דנדרים (דף פו.) גבי קונם עיני בשינה דפריך ולא לא יהיב שיעורא לחילתה מי שבקינן ליה עד דעבר באיסור בל יחל והא"ר יוחנן שבועה אלא אשבע ג' ימים מכין אותו ויש לאתר והא דנדרי הכאי מוקמיים כדאמר בפרק ג' דנדרים (דף כד:) לאו מקום דאסר עלמו כמה שאינו יכול לקיים כגון דאמר יאסרו כל הפירות שבעולם עלי אם לא ראיתי גמל פורח באויר ומתם בקורת בית הבד אלא לפי שאין דעתו לומר ממש גמל ולא ממש בקורת בית הבד אלא מה שהוא מרוח בגבו מאד ומשונה מעשה מקרה בקורת בית הבד וחיל גדול מאד שראה קורת כשולי מגרים ואינו אומר כן אלא להחזיק דברו ודוקא שבועות הכאי אסור מדרבנן דהחמירו מקום דכתיב בה לא יעקה אבל נדרי הכאי ואפילו לא אמר אסר עליה חד פירא שרי בנדר ואין חילוק בין כל פירות ובין חד פירא מ"מ הכא ל"ג כל פירות דאע"פ שבועה לאתר בבל יחל אם קבלה מכתובתה כיון דמקם ואילך לא מיתסרא כדאמר מכין אותו ויש לאתר אינה חוקמת הואיל ואינה עומדת באיסור כל ימיה כדמפרש בסמוך וא"ת בפ' בתרא דנדרים (דף פח:) דאמר הוה גברא דאמר מיתסר הנאתה דעלמא עלי אי נסיבנא איתתא עד דלא תגיעא הלכתא כו' ואתא רב אחא ושבשיה איתתא ומרקיה מיגא כדי שלא יהנה מן העולם מה מועיל מאי דשרקיה כדי אנסביה איתתא ומרקיה מיגא כדי שלא יהנה עובר לאתר אבל התם בשעה שנדר היה יכול לקיים דאפשר לו שלא יאכל אע"ג דכי אינסביה אין יכול לקיים אינו עובר לאתר עד שיהנה: גמ'

לא יפרע אלא בשבועה אלמנה איצטריכא ליה דס"ד אסינא משום חינא אקילו בה רבנן קס"ל: נמנעו מלהשביעה ס"פ אילימא דרב כהנא דאמר שהפקיד דינר זהב אצל אלמנה בשני בצורת והניחתו בכד של קמח ואפאתו בפת ונתנתו לעני לימים בא בעל דינר ואמר לה הבי לי דינרי זה שהפקדתי אצלך אמרה לו הנה סם המות לאחר מכנים אם נהנתי מדינרך כלום פי' נשבעה באלה והזכירה בשם אי א' מן הכינויין אלא בכד של קמח ואפאתו בפת ונתנתו לעני לימים בא בעל דינר ואמר לה הבי לי דינרי זה שהפקדתי אצלך אמרה לו הנה סם המות לאחר מכנים אם נהנתי מדינרך כלום פי' נשבעה באלה והזכירה בשם אי א' מן הכינויין אלא שקצר לשונו אמרו לא היו ימים מועטים עד שמת א' מבניה וכששמעו חכמים בדבר אמרו ומה הנשבע לשקר ק"ו אי משום הא מאי איריא אלמנה אפילו גרושה נמי אם גרושה בעלה ולא חמסיק לתרוצה עד שמת ובאה לגבות כתובתה מן היתומים אלמה א"ר זירא אמר שמואל לא שנו אלא אלמנה אבל גרושה משביעין אותה. אלמנה דאינו מעמא דרבהתיא הנאה דקא טרחה קמי יתמי אתיא: אמר רב יהודה אמר רב ירמיה בר אבא ושמואל דאמרי תרוייהו ל"ש אלא בב"ד אבל חוץ לב"ד משביעין אותה פי' שבועת הדיינין היא המורה שהיא בהזכרת השם ובנקיפת הפץ אבל חוץ לב"ד אינה בנקיפת הפץ ולא בהזכרת השם אלא באלה ובאורה: התקין

ג) מלה דל"ל אלא דכבל דכלשון דכוהכין בגם הוא ושעוה הוא וכו'

עין משפט נר מצוה

כו א מיי' פט"ו מהל' אישות הל' מ' סמ"ע אס"ס סי' לו סמי' כ: כז ב מיי' פט"ו מהל' אישות הל"ח סמ"ע עמין מת סמ"ע אס"ס סמי' יט:

כח ג מיי' פי"ח מהל' אישות הל"ח סמ"ע נאמין סא ועמין מת סמ"ע אס"ע סי' לג סמי' ג:

* תוק הסוגריים מובאו המעטה לל כתבו, אולם כדי לראות נכון הנאי מוכלף בלבד קודם (ההגהה תחיכון הסוגריים מתאור תמי מקלל, ולאחר זל סאק לשון) ולאחר הדמייה ואח"כ לחצור לסוגריים

תוספות רי"ד

שניהם פלונית הנקראת פלונית שאם לא יכתבו אלא האחד הר"ל שינה שמו ושמה כפי מה שהתקין ר"ג וכיון דרובא קרי לה מרים צריך לכתוב כך מרים הנקראת שרה ולא יכתוב שרה הנקראת מרים הם זה כך צריך לפרש כאשר פירשנו בפשנתינו ולא שיכתבו בגם וכל שם שיש לה אלא שיכתבו שני השמות כך נראה אחרון שיפה זו שאין צריך לכתוב בגם כל שום והוכיכה דאית ליה שום הלשון לא מעלה ולא מוריד שאם הוחזק בשני שמות או שבעיר א' קורין לו שניהם או בשני עיירות ובמקום כתיבת הגם יודעים שהוחזק בשניהם צריך לכתוב בפירוש פלוני הנקרא פלוני ואם כתב פלוני וכל שום והוכיכה דאית ליה ולא הזכיר השם השני בפירוש הגם פסול ולא הועיל לו זה הלשון כלום כי יכול הבעל לערער כאשר פירשתי ואם לא הוחזק אלא בשם אחד אע"פ שיודע לאחר מכאן שהי' לו שם אחר הבגם לא כתבו אלא בשם האחר שידעו גם לא כתבו בו וכל שום והוכיכה דאית ליה בשר כדאמר רב אשי. א"כ נמצא שזה שאנו כותבין וכל שום והוכיכה דאית לי לא מעלה ולא מוריד אלא אם יודעים לו (אי) שם אחר אי בנוי צריך לכתוב בפירוש פלוני הנקרא פלוני ואם אינן יודעים לו אלא שם אחר כותבין אותו ואין צריך לכתוב וכל שום והוכיכה דאית לי ולא גרסי' במתני' שם עירו ושם עירה ח) אלא דרגל ליתה' גם היה ופעות הוא שלא היתה התקנה אלא לשמו ולשמה כרמוכה בשמעתא: מתני' אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומים אלא בשבועה נמנעו מלהשביעה התקין ר"ג שתהא נודרת ליתומים כל מה שירצו תובה כתובתה מהן והדרים חוחמין על הגם מפני תיקון העולם הלל התקין פרוזבול מפני תקון העולם פי' נמנעו מ ל ה ש ב י ע ה והיתה מפסדת כתובה ולקמן מפרש מעמא התקין ר"ג חוקן שתהא נודרת וכו' ובחרו להם דבר קשה להרירה כגון קונם פירות שבעולם עלי אם נהניתי מכתובה ונובה כתובתה שאם נתקבלה היתה נאסרת בפירות וקיימי עלה בבל יחל ולא חשידה לעבור על נדרה: מאי איריא אלמנה כ"ע נמי דהא קי"ל הבא ליפרע מנכסי יתומים

נוסחא/מבנה

△ נוסחות לפסיר לאמר נאמרו אלמטבע אולאמר כדי לפעמות לה כתובתה

נוסחא/מבנה

◇ מי' לשונות בל יהודה מתי אין משביעין אולאמה

מבנה

מ' מדברים זה אולאמות שהאו לפני הדיינים לגבות כתובותיהן

ונאמר לפן שרק לא מצאי כתובה לשלמה הלבעות שמות

נוסחא

גבייה כתובת גרושה אם אי שבועה אם אי נדר

---

*ולא נ"ל עליה פירוש דאין ליגמא בגלות בתוספתה אלות מלות ולא ידעתי מין לקמן מס: [כתובות סח. מה: ועי' תוס' לקמן מס: ד"ה משום]

הגהות הב"ח

(ה) גמ' ונישול נאמרלאי: (ב) תוס' ד"ה לא שנו וכו' לדרבנן ולא מידכר בג"ל ותיכון ותמם נמתקן:

גליון הש"ס

גמ' דקא טרחה קמי דיתמי. עיין ב"ב ד' נב ע"ב תד"ה דקרחא:

כתובות נד. [ערכין כב.]

[פי' כסות ענה של צמר. מרוון מרק גלסקלא]